

Persoanele cu dizabilități cer autorităților să adapteze străzile la necesitățile lor

Organizațiile neguvernamentale care apără drepturile persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova sunt indignate că autoritățile publice locale din municipiul Chișinău nu le consultă atunci când planifică renovarea străzilor. În capitală sunt în proces de renovare mai multe străzi, însă proiectarea acestora nu corespunde necesităților persoanelor cu nevoi speciale: fie cele cu probleme locomotorii, fie cele cu dizabilități de vedere sau de auz.

În prezent, în municipiul Chișinău sunt în proces de reabilitare și modernizare două străzi: Constantin Negruzzi și Vasile Alecsandri. „Când se reabilitează aceste drumuri, niciodată nu se ține cont de multe detalii tehnice foarte importante pentru persoanele cu dizabilități”, afirmă Igor Meriacre, directorul executiv al Asociației „Motivație”. Principalele nereguli sunt la planificarea trecerilor de pietoni, or, puține din ele au coborâri la nivelul crosabilului care ar facilita accesul persoanelor în scaun rulant, a celor în etate, dar și părinților cu copii în cărucioare. O altă problemă cu care se confruntă persoanele cu dizabilități este cea a parcurilor pentru autoturismele persoanelor cu

Model de trotuar adaptat nevoilor persoanelor în scaun rulant, a celor în etate, părinților cu copii în cărucioare. Sursă foto: saintelena.gov.sh

necesități speciale. „Doar câteva centre comerciale mari din Chișinău au astfel de facilități, în rest, în zonele adiacente străzilor, acestea nu există. Specificul parcurilor pentru autoturismele persoanelor cu dizabilități este spațiul mai mare pentru manevrarea, fără obstacole, a scaunului rulant atunci când persoana coboară. Totodată, nici șoferii nu respectă indicatoarele, chiar dacă este semnul care arată că e loc destinat autoturismelor persoanelor cu dizabilități, astfel acolo sunt parcate deseori mașinile persoanelor cu abilități depline”, adaugă Igor Meriacre.

Și persoanele cu dizabilități de vedere cer străzi adaptate la necesitățile lor

La reabilitarea străzilor nu se ține cont nici de necesitățile persoanelor cu probleme de vedere. Din spusele lui Vitalie Meșter, directorul executiv al Centrului de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități, intersecțiile din capitală nu sunt utilitate cu semafoare cu semnalizare sonoră, care ar corespunde nevoilor persoanelor slab văzătoare sau nevăzătoare. „Chiar dacă avem câteva intersecții cu astfel de semafoare, deseori ele duc în eroare pietonii cu probleme

Din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități

Articolul 9: „Accesibilitate”

1. Pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, Statele Părți vor lua măsurile adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale. Aceste măsuri, care includ identificarea și eliminarea obstacolelor și barierelor față de accesul deplin, trebuie aplicate, printre altele la:
  - (a) Clădiri, drumuri, mijloace de transport și alte facilități interioare sau exterioare, inclusiv școli, locuințe, unități medicale și locuri de muncă;
  - (b) Serviciile de informare, comunicații și de altă natură, inclusiv serviciile electronice și de urgență.

La intersecția străzilor Vasile Alecsandri și Columna este instalat un indicator care arată că intersecția este dotată cu semafor cu semnalizare, însă acesta nu funcționează. Foto: Lilia Zaharia

Funcționarul public Ion Gamrețchi: „Am obosit de aceste replici...”

În replică, Ion Gamrețchi, șeful interimar al Direcției generale transport public și căi de comunicație din cadrul Primăriei municipiului Chișinău, spune că aceste două străzi sunt reabilitează cu ajutorul financiar al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și la planificarea lor s-a ținut cont și de necesitățile persoanelor cu dizabilități. El afirmă că despre calitatea lucrărilor se va putea vorbi doar la finalizarea acestora: „Persoanele care apără drepturile cetă-

tenilor cu dizabilități nu sunt ingineri sau arhitecți ca să poată evalua un plan fără ca strada să fie reabilitată în totalitate. În proiectele respective se prevede adaptarea coborârilor de pe bordură la necesitățile bicicliștilor și a persoanelor cu dizabilități”. Funcționarul mai spune că sunt prevăzute și semafoare cu semnalizări sonore pentru persoanele cu probleme de vedere. „Declarațiile celor care spun că străzile renovate nu vor corespunde necesităților sunt doar aberații. Așa de mult am obosit de aceste replici, fiindcă nu am auzit nici un cuvânt de laudă, inclusiv și din partea presei. Se văd doar lucrurile negative. Vom putea vorbi despre lucruri concrete doar la finalul lucrărilor”, concluzionează Ion Gamrețchi.

Republica Moldova s-a angajat să respecte toate drepturile persoanelor cu dizabilități odată cu semnarea în anul 2007 a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, acesta fiind un tratat juridic internațional obligatoriu pentru statele semnatare. După ce a fost semnată Convenția, a fost adoptată și *Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități* care prevede adaptarea infrastructurii drumurilor, dar și a clădirilor conform necesităților persoanelor cu dizabilități.

INFO INCLUZIUNE

Și-a recăpătat prin judecată capacitatea juridică

Curtea Supremă de Justiție a restabilit-o în drepturi pe o doamnă, declarată incapabilă cu aproape opt ani în urmă. Femeia s-a judecat cu fiica sa care a cerut retragerea capacității juridice a mamei pe motiv că bătrâna ar suferi de o boală ce nu-i permite să conștientizeze și să-și dirijeze acțiunile. În ultimii cinci ani, nici o persoană cu dizabilități intelectuale, declarată anterior incapabilă, nu și-a mai putut recăpăta drepturile.

Printr-o hotărâre din februarie 2008 a Judecătorei Buiucani a mun. Chișinău, Elena V., acum în vârstă de 70 de ani, a fost lipsită de capacitate juridică, la solicitarea fiicei sale care a invocat probleme de sănătate mintală ale mamei. Bătrâna însă afirmă că fiica a făcut acest lucru ca să-i ia apartamentul în care locuiau împreună.

De câțiva ani, femeia se judecă, încercând să dovedească că a fost declarată incapabilă în mod abuziv. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 2 iunie 2015, hotărârea primei instanțe a fost casată, iar doamna V. a fost declarată capabilă, însă

fiica a atacat decizia la Curtea Supremă de Justiție (CSJ). La 9 decembrie 2015, CSJ a adoptat o încheiere irevocabilă, prin care a declarat recursul inadmisibil, astfel recunoscând dreptul la capacitatea juridică al Enei V. Asistența juridică în acest caz a fost oferită de Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități.

Articolul 24 al Codului Civil prevede că o persoană poate fi declarată incapabilă de către instanța de judecată dacă se demonstrează că ea nu poate conștientiza sau dirija acțiunile sale în urma unei tulburări psihice (boli mintale sau deficiențe mintale). În acest caz, asupra acestei persoane se instituie tutela. Totodată, dacă temeiurile în care persoana fizică a fost declarată incapabilă au dispărut, instanța de judecată o poate declara capabilă, iar tutela se anulează.

Experții consideră că legislația actuală a Republicii Moldova în domeniul capacității juridice/tutelară trebuie adaptată la standardele europene și prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de Republica Moldova la 9 iulie 2010.

Promotorii drepturilor omului au fost premiați

Asociația Presei Independente (API) a anunțat rezultatele și a premiat câștigătorii a două concursuri de promovare a drepturilor omului, toleranței și diversității: unul pentru instituțiile mass-media și altul pentru elevii claselor superioare de la 11 licee din țară.

La concursul destinat jurnaliștilor au participat 18 colaboratori de la diferite instituții mass-media naționale și locale/regionale care au prezentat 51 de articole și reportaje. Juriul a remarcat calitatea documentării subiectelor jurnalistice și a selectat opt câștigători.

Astfel, la categoria TV, de premiul întâi s-a învrednicit **Mihaela Gherasim** de la Radio Europa Liberă (pentru reportajele televizate despre persoane cu HIV, copiii orfani care așteaptă să fie înfiați, reintegrarea foștilor consumatori de droguri), premiul doi i-a revenit **Videi Nedova** de la compania MIRTVMoldova (pentru câteva materiale din ciclul „Carta drepturilor” despre dreptul la vot,

violența în familie și tortură), iar câștigătoarea premiului trei a fost desemnată **Eugenia Pogor** de la Radio Europa Liberă (pentru reportaje televizate la tema discriminării pe criterii etnice și de orientare sexuală, precum și despre încercările bisericii de a-și redobândi proprietățile confiscate de regimul comunist). Toate reportajele au fost difuzate la postul public de televiziune Moldova 1.

La categoria radio a fost acordat un singur premiu: **locul doi**, de care s-a învrednicit **Anatol Caciuc** de la Radio Moldova, pentru un ciclu de reportaje la tema drepturilor omului și a educației incluzive în emisiunea „Loc de dialog”.

Pentru articolele din presa scrisă/online care relatează despre diferite aspecte ale fenomenului discriminării, au fost premiate patru jurnaliști: **locul întâi – Olga Bulat** de la „Ziarul de Gardă”, **locul doi – Svetlana Șalberova** de la portalul www.MyBusiness.md, **locul trei – Natalia Petrusevici** și **Marina Bzovaia**, ambele de la ziarul „SP” din mun. Bălți.

Jurnaliștii câștigători au fost

premiați cu echipament tehnic: laptopuri, aparate de fotografiat, calculatoare tablete.

În cadrul aceleiași festivități, au fost anunțate și rezultatele concursului de eseuri, la care au putut participa elevii de la 11 licee din țară, unde API a desfășurat în 2015 activități de instruire și educare în domeniul drepturilor omului, toleranței și diversității. Din cei 60 de autori ai eseurilor, juriul l-a remarcat pe **Vadim Perjuc** de la liceul „B.P. Hasdeu” din Drochia, căruia i-a fost înmănat **premiul întâi**. **Premiul doi** i-a revenit **Marianei Zamfir** de la liceul „Mihail Sadoveanu” din Călărași, iar **premiul trei – Monică Voileanșchi și Cătălinei Rotaru**, elevale la liceul „B.P. Hasdeu” din Drochia. Autorii celor mai bune eseuri au fost premiați cu diplome și echipament tehnic, iar alți 21 elevi au primit diplome de încurajare și mici cadouri.

Concursurile s-au desfășurat în cadrul proiectului „Promovarea toleranței și diversității în societate cu eforturile comune ale jurnaliștilor și a elevilor de liceu” implementat cu suportul Civil Rights Defenders.